

258. Van Dale, de letter B (6)

1. De blanc-bec dronk de blanc de blancs uit het blanc de Chine, erna nuttigde hij het blanc-manger. Zijn een blanco-endossement en een blanco cheque net zoets als een blanc-seing? Je gooide toch dubbelblank en niet blank-om-eeen? Blanquette is ragout op basis van gekookt wit vlees en blanquette de veau is kalfsragout. Koolrapen zijn witvlezig. Hij was blasé van al dat gedoe. Zo blauw als een Maleier bezocht hij de blauwe begijn, al was hij nog een blauwe maandag lid van de blauwe knoop en van het Blauwe Kruis geweest. Toen hij de gejaste Zeeuwse blauwen zag, lag hij blauw van het lachen. Een blauwbaard is genoemd naar Blauwbaard, die zijn zeven vrouwen ombracht. De blauwbaars is de cobia (blauwbaars, zeepiranha).

2. Laat het maar blauwblauw. Kijk daar heb je de wit- en roodgesterde blauwborst! Blauwdruk heet ook cyanotypie. Vroeger was de jeugd blauwgekiel, met blauwgeruite kiel dus. Blauwhout is campêchhout. Het donorprincipe schrijft voor dat we Blauwwhoedenveem moeten schrijven. Een blauwmannetje is een Kaaps viooltje. Een blauwmeter, een cyanometer, dient om de intensiteit van de blauwe kleur van de hemel te bepalen. Je hebt blauw- en geelpeld kippen. Een blauwschaap is een Tibetaans schaap, een nahoer. Hou toch op, of wil je een blauwtje lopen? Blauwzucht is cyanose. Zwollenaars zijn blauwvingers, Leidenaars, met name Leidse wevers, blauwmutsen. Een bleekhollander is een roerbak in een papierfabriek.

3. Bleekwater heet ook (eau de) javel. Bleekzucht is chlorose. Een blefaroplast is een basaallichaampje. Kun je de gelijkkakige blei eten? Blended whisky is een melange. Bleomycine is een antibioticum dat de eiwitaanmaak van kankercellen remt. Het kind blètte en heeft geblèrd. Een blessing in disguise is een meevaller die aanvankelijk een tegenvaller leek. Het oranje-blanje-bleu werd uitgestoken, toen de eerste bleu d'Auvergne (bleu de Bresse) verkocht werd. Op die blatante black spot vielen veel verkeersslachtoffers. Blauwverschuiving (naar kortere golflengtebereiken toe) is hypsochromie. Een bleeder is een verliesgevend bedrijfsonderdeel. Bleumerant (bloemerant) is lichtblauw en een blekhol is in het zeewezen een black hole.

4. Een blijspeldichter is een comicus, een blijspelschrijver een komedieschrijver. De blikkendinsdag komt na de kopermaandag. De woensdag voor Hemelvaartsdag is een blinde zaterdag. Op hem kun je blindvaren. Na het blinddammen – of was het -schaken? – had hij een blind date. Kan een blinde man meedoen met blindemannetje? Zalig zijn de blindgeborenen. Zie jij die blind hole? Blingbling is vaak van goud. Een blini is een boekweitpannenkoekje. De blip is de radarecho. Bij een blitz (rapid) heb je weinig bedenktijd. Een blitzkrieg is een bliksemoorlog, een blitskikker een modieus gekleed persoon. Een blizzard is een hevige storm.

5. Mag ik dat blocnoteje even? Hij is van koninklijken bloede en ik ben hem na in den bloede. Bloedmooi was ze, bloedgeil, en bloednerveus. Een hecatombe (massacre) is een bloedbad. Bloedbereiding is hem(at)opoëse. Bij de bloedcellen onderscheiden we leukocyten en erythrocyten. Een sfygmomanometer is een bloeddrukmeter. De vier bloedgroepen zijn A, B, AB en O of 0. De bloed-hersenbarrière houdt antibiotica tegen. Was hij blauwbloedig? Geel bloedloozout is ferrocyaanalkali. Een bloedplaatje is een trombocyt, een bloedprop een trombus.

6. Bloedstelpend is hemostatisch. De Bloedraad was de Raad van Beroerten. Een bloedverdunner is een anticoagulans. Bloedverwantschap is consanguiniteit oftewel parentage. Septikemie is bloedvergiftiging. Is pleegzuster bloedwijn goed voor je bloedwei? Een hippie is een bloemenkind, een guirlande een bloemenslinger. De bachtherapie is een bloementherapie (Jaarboek 2007). De bloemgodin is Flora. Ze was gekleed als Tante Bloemkool.

7. Een bloemlezing is een anthologie oftewel chrestomathie. Wanneer viel dit jaar rokjesdag (bloesjesdag)? Bloedzweeten heet hematidrosis. Een beschrijving van het plantenrijk kan bloemrijk zijn.

Dát bloemstuk kun je eten. Wat een blokcopolymer is, wil je niet weten. Blokzandsteen is quaderzandsteen. Er zijn meer hondjes die Blom heten. De blonde d'Aquitaine is een blond vleesrund. Een doblootje (Jaarboek 2007) is een dom blondje. Een bloody mary is een cocktail van wodka met tomatensap. Bloosangst is erytrofobie.

8. De bloque is een biljartterm. Blousons noirs waren nozems. Een blue chip is een goudgerand aandeel. Blue curaçao is een blauwe likeur, bluefort een Franse kaas, bluegrass countrymuziek uit Kentucky, bluejeans een spijkerbroek, blue movie een pornografische film en Blue Peter een scheepsvlag, mogelijk op een vlaggenschip. De bluesy bluesband speelde mississippi-delta blues. Helmut Kohl beloofde de DDR-inwoners in 1990 blühende Landschaften. De blu-ray (Jaarboek 2009) is een optische schijf. Bekende Duitse termen zijn "Blut und Boden" en "Blut und Eisen". In het bo [bee-oo] eten ze vaak bo's [boos].

9. Een bmr-prik is bedoeld voor bof, mazelen en rodehond. Een BM-jacht zeilt in de bergumermeerklasse. Een boanerges blaakt van elan, van geestdrift. Het commando een-twee-bob zet een snelheidsverhoging in gang. Bobbinet is tuleachtig weefsel. Een bobèche vangt vet op. Hermes was de bode der goden. Is booi daar baas? Een bodhisattva is op weg naar het boeddhaschap in het nirwana. De bodylift is een cosmetisch-chirurgische ingreep. De bodyodour is de lichaamsgeur. Pas op voor bodysnatchers! Zeg jij nou ook al boe noch bah? Het Boeddhabeeld had een boeddhabuikje. Je hebt het Boek der boeken en de Koning der koningen. Wat is het Gulden Boek? Wat is de precieze betekenis van 'te boek staan'?

10. Buckram is boekbinderslinnen. Boekelscheuren zijn spleetvormige holten in Edammer en Goudse kaas. Het boekenbal is bij de opening van de Boekenweek, dan krijg je trouwens een boekenweekgeschenk, maar niet uit de boeketrees. Een homo unius libri is een bekrompene van geest: hij heeft maar één boekje gelezen. Boemboeboemboe zijn specerijen gebruikt in de Indische keuken. Een bamboeur is een boemelaar. De Boeren vind je in Zuid-Afrika. De leden van de boerenbond droegen boerenbont. Stadsfries en Boerenfries vullen elkaar aan.

11. Een boerengeneraal was een generaal der Boeren (die spreken boerentaal). Bisette is boerenkant. Spelen ze in Boerenkoolstronkeradeel ook boerenkoolvoetbal? Boerenlinnen is congolinnen. De jacquerie is een voorbeeld van een boerenopstand. Blouwen is boerenvuur maken. Het boerhaavesyndroom is een breuk van de slokdarm. Het boetekleed is het cilicium. Boetplegende nonnen zijn boete doend. Er zijn zeven boetpsalmen, waaronder 51 ('Miserere') en 130 ('De profundis'). De boeuf bourguignon is gestoofd in rode wijn en bouillon. En wie mag het weer doen? Juist: Jan Boezeroen, de arbeider! Een bofkont is een mazzelaar, een mazzelkont. Een berceau is een bogengang. Het bo-gesprek [bee-oo] ging over bogey en bogie.

12. De Boheemse Broeders zijn de hernhutters. De bohème is de levensstijl van bohemien en bohemienne, maar niet die van een rondtrekkende bohemer. De bohoolk (Jaarboek 2007) is die van een bohemian (een zigeuner). De vlakke werd geboiseerd. De bohr is een eenheid van lengte, bohrium een radioactief element. Een boîte de nuit is een nachtclub. De omheining was bokitoproof (Jaarboek 2009). Bij bokjestaan en bokjespringen ben je het bokje. Met zijn bokkenpruij op doet hij als de Maas bij Bokhoven. In jip-en-janneketaal vormden zij een mooi span voor de bokkenwagen. Bij de boksclicnic liep hij rake klappen op. De Bokseropstand was in 1900. De Razende Bol ligt bij Texel. Een boldootwagen is een strontkar, boldoot eau de cologne.

Rein Leentfaar